

KADINA YÖNELİK ŞİDDETE KARŞI HAKLARIMIZ

KADINA YÖNELİK ŞİDDET NEDİR?

Cinsiyeti nedeniyle ev içinde ve dışında uygulanan; kadına fiziksel, psikolojik, cinsel ve/veya ekonomik zarar ve/veya acı veren ya da verebilecek olan sistematik şiddet davranışlarıdır. Sebebi toplumsal cinsiyet eşitsizliğidir.

TOPLUMSAL CİNSİYET NEDİR?

Farklı kültürlerde, coğrafyalarda ve zamanlarda kadınlığa ve erkeklığe yüklenen toplumsal roller, rol kalıpları, sorumluluklar ve davranış biçimleridir. Ataerkiden kaynaklanır. Eşitsiz ve ayrımcıdır. Aile, arkadaşlar, söz sahibi kişiler, devlet politikaları, dini ve kültürel öğretiler, gelenekler, okul, işyeri, medya etkileri ile şekillenir. Toplumsal eylemle değiştirilebilir.

KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN BAHANESİ OLMAZ

Kadına yönelik şiddetin faili erkekler, kadının yaşamı, bedeni ve zihni üzerinde kontrol sağlamak için şiddet uygular. Bunu kadını korkutarak, çaresiz ve güvensiz hissettirerek yapar. Erkek şiddetine "cinnet geçirdi", "öfkelerini kontrol edemiyor", "aslında iyi insandır" gibi gerekçeler üretilmemelidir. Şiddet faili güç dengesizliğini kullanarak, şiddet uygulayacağı kişiyi ve şiddet uygulamayı seçer, şiddet planlı ve sistematiktir. Hiçbir kadın şiddeti hak etmez.

KADINA YÖNELİK ŞİDDET TÜRLERİ NELERDİR?

Kadını kontrol etmek, denetlemek, küçük düşürmek, aşağılamak, korkutmak veya cezalandırmak amacıyla;

Eğer fiziksel güç veya üstünlük, bedensel temas ya da bir eşya kullanılıyorsa "**fiziksel şiddet**" (Darp, herhangi bir eşyayla zarar vermek, korkutucu ve tehdit edici bir beden dili kullanmak, sağlıksız koşullarda yaşamaya mecbur bırakmak vb);

Eğer duygular, duygusal güç veya ihtiyaçlar şiddet aracı olarak kullanılıyorsa "**psikolojik şiddet**" (Bağırarak, hakaret, aşağılamak, sürekli kontrol etmek, korkutmak, ilişkilerini ve davranışlarını kısıtlamak, tehdit, fikirlerini değersizleştirmek vb);

Eğer maddi güç-üstünlük tehdit ve kontrol aracı haline getiriliyor; kadın, ekonomik olanaklardan kasıtlı mahrum bırakılıyor ise "**ekonomik şiddet**" (Zorla çalıştırmak ya da çalışmasına izin vermemek, parasını elinden almak, borçlandırmak, ekonomik konularda karar alırken görüşünü sormamak vb);

Eğer evlilik içinde ya da dışında cinsellik, şiddet aracı olarak kullanılıyorsa, istenmeyen cinsel ifadeler kullanılıyor, baskıyla kadının cinselliği üzerinde dayatmada bulunuluyorsa "**cinsel şiddet**" söz konusudur. (Tecavüz, sözlü ve fiili taciz, kadını istemediği yer, zaman ve biçimlerde cinsel ilişkiye zorlamak, kürtaja ya da çocuk doğurmaya zorlamak, bedenini ve cinselliğini aşağılamak vb)

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ'NDEN VAZGEÇMİYORUZ!

Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) Türkiye tarafından 2011 yılında imzalandı ve 2014 yılında yürürlüğe girdi. 2021 yılında ise iktidarın aldığı kararla Türkiye, kadın hareketinin tüm itirazlarına rağmen, sözleşmeden çekildi.

İstanbul Sözleşmesi, kadına yönelik şiddeti kadınlara yönelik ayrımcılığın bir türü ve bir insan hakları ihlali olarak tanımlar. Şiddeti önleme, şiddete karşı kadınları koruma, şiddeti kovuşturma, şiddete karşı politika üretme konusunda taraf devletleri bağlayıcı yükümlülükler getirir. Yükümlülüklerin göçmen/-mülteci statüsü dahil hiçbir ayrımcılık yapılmaksızın uygulanmasını öngörür. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin mülteci kadınlar bakımından bir zulüm olarak açıkça tanınması ve taraf devletlere toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti, korumayı gerektiren bir zarar olarak tanınması için önlemleri alması, toplumsal cinsiyete duyarlı sığınma usulleri oluşturması yükümlülüğü getirilmeside, İstanbul Sözleşmesi ile olmuştur. Ayrıca sözleşme, korumaya muhtaç, kadına yönelik şiddet mağdurlarının hayatlarının risk altında olabileceği veya işkenceye, insanlık dışı muameleye veya cezalandırılmaya maruz kalabilecekleri hiçbir ülkeye iade edilmeyeceğini öngörür. İstanbul Sözleşmesi bugün hala kadın hareketinin temel gündemlerinden biridir. Kadınlar haklarından ve şiddete karşı mücadeleden vazgeçmiyor.

ŞİDDETE KARŞI MÜCADELEDE HAKLARIMIZIN ANAYASAL DAYANAKLARI NELERDİR?

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın aşağıdaki maddeleri yasalara dayanak oluşturması bakımından önem taşır:

«Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür» (10. Maddesi)

Herkes kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir. (Madde 12)

Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz... Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (Madde 17) Herkes özel hayatın gizliliğine saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. (Madde 20)

Aile eşler arası eşitliğe dayanır (Madde 41)

Ayrıca ilgili ve önemli diğer yasal düzenlemelerden;

Türk Medeni Kanunu'na göre aile, kadın-erkek eşitliğine dayalı bir ortaklıktır. Eşler evliliği birlikte yönetirler, kararları birlikte alırlar, çocukları varsa velayeti birlikte kullanırlar. Evlilik süresince edinilmiş mallar evlilik sona ererse eşit olarak paylaşılır. Mülteciler bakımından, geldikleri ülkelerdeki medeni durumları Türkiye'de tanınır. Mültecilerin Türkiye'deki evlenme ve boşanmalarında Medeni Kanun uygulanır.

Türkiye'de kadına yönelik şiddet, ceza kanunu bağlamında farklı suç kategorileri içinde sayılmıştır. Örneğin çocukla yapılan evlilik başka bir ülkede yasal sayılsa dahi Türkiye'de ceza yasasına göre çocuk istismarıdır (cinsel istismar) ve failer cezalandırılır. Ceza Yasası'na göre, Türkiye'de işlenen suçlarda failin ya da mağdurun Türk vatandaşı ya da yabancı olmasına bakılmaksızın Türk Hukuku uygulanır.

6284 SAYILI KANUN NEDİR?

6284, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanundur. Şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi bulunan kadınlar (evli olsun olmasın), çocuklar, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirler bu kanunda düzenlenir.

Şiddete karşı koruyucu ve önleyici tedbirler içeren bu yasadan yararlanmak için T.C vatandaşı olma şartı yoktur.

Evlilikte, boşanma davası açmak zorunda kalmadan da 6284 kanun gereğince şiddete karşı önlem alabilir, korunma ve tedbir kararı alabilirsiniz.

6284 SAYILI KANUN KAPSAMINDAKİ HAKLARIMIZ NELERDİR?

ŞİDDETE-ŞİDDET TEHDİDİNE MARUZ KALAN KADINLAR;

Şiddet uygulayanın evden uzaklaştırılmasını, eve yaklaşmamasını isteyebilir. Alınacak tedbir kararında yer aldığı takdirde, kararda belirtilen süre içinde işyerine ve çocukların okuluna da yaklaşamaz. Tedbir kararını aldırmak için en yakın karakola başvurulabilir. Kadın, evli ise ortak konutun kendisine tahsis edilmesini isteyebilir, çocukları ile ortak konutta kalabilir. Telefon, mail, sosyal medya veya herhangi bir şekilde kendisine ulaşmasını, hakaret ve tehditlerde bulunmasının engellenmesini, silahı varsa -silah taşıması zorunlu olan bir kamu görevlisi olsa bile- polise teslim etmesini isteyebilir.

Evinde kendini güvende hissetmiyor ve can güvenliği tehlikesi devam ediyorsa, varsa çocukları ile bir kadın sığınağına yerleştirmek isteyebilir. Bu durumda en yakın karakola, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezilerine (ŞÖNİM), Kaymakamlık ve Valiliklere başvuruda bulunabilir.

Can güvenliği tehlikesi varsa, kimlik ve adres bilgilerinin tüm resmi kayıtlarda gizlenmesini isteyebilir. Hatta hayati tehlike durumunda diğer önlemler yetersizse, kimlik bilgilerinin değiştirilmesini isteyebilir. İşe giderken, dışarı çıkarken, can güvenliği sorunu devam ediyorsa polisten güvenlik tedbiri ve refakat isteyebilir.

Boşanma davası açmadan da geçici velayet ve tedbir nafakası talebinde bulunabilir. Başvuru Aile Mahkemelerine yapılmalıdır.

Geçici maddi yardım talebinde bulunulabilir. Geçici yardım diğer sosyal yardımlardan (belediye, valilik vs) bağımsız olarak şiddete maruz kalındığı için 6284 sayılı kanun kapsamında tanınan ayrı bir haktır. Kişinin yanında çocuğu varsa onlar için de ayrıca ödeme talebinde bulunulabilir.

Herhangi bir sağlık sigortasından yararlanılmıyorsa Genel Sağlık Sigortasından faydalanma talebinde bulunulabilir. Koruma kararı geçerli olduğu süre boyunca sağlık hizmetlerinden ve ilaçlardan sigorta kapsamında yararlanılabilir. Ayrıca başvuruya gerek yoktur.

+ SÖZ KADINLARIN

"Farklılık varsa eşitlik ortadan kalkıyor. Neden? Neden eşit olamıyoruz? Ya da madem eşitiz, neden ben şiddete uğruyorum?"

"Suçlu ortada, ama suç hep kadından biliniyor. Eşinden boşanabilirsin, ama aileni nasıl boşayacaksın? Toplumu nasıl boşayacaksın?"

"Aile şiddetinden kaçmak isterken şiddet dolu kötü bir evlilik yaptım, pek çok kadın gibi. Hem de çok küçüktüm. Şimdi kendim için bir şey yapamasam da kızlarımı okutuyorum. Seçme şansı hep onların olsun."

6284 SAYILI KANUN KAPSAMINDA BAŞVURULABİLECEK KURUMLAR

Polis veya jandarma/Sağlık kuruluşları/Savcılık/ Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) (Her ilde mevcut) / Aile Mahkemeleri Cumhuriyet savcılığı ya da karakola başvurduğumuzda başvurular bizzat savcı ya da polis eliyle alınır ve tutanağa onlar tarafından geçirilir. Aile mahkemesine başvuracaksak ise tüm yaşananları ayrıntıları ile anlattığımız bir dilekçe hazırlamamız gerekir. Yaptığımız başvurular ücrete tabi değildir. Eğer yeterli maddi imkanımız yoksa baroların Adli Yardım bürolarına başvuru yaparak ücretsiz bir biçimde avukat desteği alabiliriz.

7/24 ulaşılabilir kurumlar

Polis 155

Jandarma 156

Yabancılar İletişim Merkezi 157

Ambulans 112

İBB Kadın Destek Hattı 444 80 86

Sosyal Destek Hattı Alo 183

UNFPA KRG hattı 0850 888 05 39

Mesai Saatlerinde Ulaşılabilir Kurumlar

Alo Baro Kadın Hakları Merkezi Hattı 444 26 18

TKDF Aile İçi Şiddet Acil Yardım Hattı 0212 656 96 96/ 0549 656 96 96 /
08508880539 (Arapça)

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı 0212 292 52 31/32

UNHCR Counselling Line 4444868

KADAV danışma hattı 05452201022

Mülteciler Derneği 0850 939 76 59

Mobil Uygulamalar

KADES

Kırmızı Işık

ROSA Uygulaması (Remote-Offered Skill Building App)

